

KRONIKA UCZELNI

(luty — czerwiec 1972)

1. Nominacje

a. Profesury

Rada Państwa nadała trzem pracownikom naukowym ATK stopnie profesora. Ks. prof. dr hab. I. Subera, dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego, otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymali: ks. doc. dr hab. J. S. Pasierb, prodziekan Wydziału Teologicznego, oraz ks. doc. dr hab. H. Bogacki, kierownik Katedry Historii Dogmatów.

Uroczystość wręczenia aktów nominacyjnych odbyła się w Belwederze w dniu 24 marca. W tym fakcie wyraża się słuszne uznanie dla pracy naukowej nowomianowanych profesorów, a także docenienie udziału Akademii Teologii Katolickiej w krzewieniu polskiej myśli i kultury.

b. Habilitacje

Rada Wydziału Teologicznego nadała następującym osobom stopień naukowy doktora habilitowanego:

- w dniu 13 marca ks. dr. M. Borzyszkowskiemu w zakresie apologetyki.
- w dniu 20 marca ks. dr. J. Charytańskiemu w zakresie katechetyki.
- w dniu 22 marca ks. bp. dr. K. Majdańskiemu, sufraganowi wrocławskiemu, w zakresie teologii pastoralnej.
- w dniu 9 maja ks. dr. J. Tarnowskiemu w zakresie pedagogiki.
- w dniu 12 czerwca ks. dr. F. Zapłacie w zakresie misjologii.
- w dniu 27 czerwca ks. dr. M. Banaszakowi w zakresie historii Kościoła.

c. Doktoraty

Decyzją Rady Wydziału Teologicznego następujące osoby otrzymały w wyniku obrony swoich prac stopnie naukowe

doktora teologii — ks. E. Stanuła za pracę *Nauka Ambrozjastera o stanie pierwotnym człowieka. Studium z zakresu antropologii teologicznej*. Promotorem był ks. prof. dr hab. M. Michalski.

— ks. L. Olszewski za pracę *Nakaz milczenie kobiet w kościele (I Kor. 14, 34—35; I Tym. 2, 11—12) na tle epoki*. Promotorem był ks. prof. dr hab. J. Stępień.

— ks. W. F. Murawiec za pracę *Klasztor Bernardynów św. Anny w Warszawie 1454—1864*. Promotorem był ks. doc. dr hab. H. Rybus.

2. Zgony

20 lutego zmarł w Warszawie w wieku lat 80 ks. prof. dr hab. Wincenty Kwiatkowski, twórca warszawskiej szkoły apologetycznej; wieloletni profesor Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Warszawskiego, a od 1954 r. profesor, później rektor ATK. Wspomnienie o Zmarłym zamieszczamy osobno.

9 marca zmarł w Bydgoszczy w 42 roku życia ks. doc. dr hab. Ludwik Stefaniak, kierownik Katedry Archeologii Chrześcijańskiej. Uczelnia straciła w Zmarłym cenionego naukowca.

3. Punkty konsultacyjne

W bieżącym semestrze otworzony został w Katowicach punkt konsultacyjny ATK. Ma on na celu uprzystępnienie szerszemu gronu księży pracujących w duszpasterstwie podjęcie studiów akademickich celem uzyskania dyplomów magistra teologii. Zajęcia w punktach prowadzone są przez pracowników naukowych ATK. Rysem charakterystycznym tych studiów jest rozpatrywanie zagadnień teologicznych z uwzględnieniem specyfiki życia religijnego i zapotrzebowań odnośnych regionów, np. Ziemi Śląskiej.

W tej cennej inicjatywie przejawia się uznanie ze strony władz diecezjalnych dla wartości naukowych reprezentowanych przez Uczelnię. Jest ona też zapewne znakiem czasu — od dawna bowiem sygnalizuje się potrzebę tworzenia teologii, która by uwzględniała różnorodność mentalności i postaw religijnych wiernych w Polsce. Religijność polska nie jest jednolita. W tym względzie przed Akademią stają poważne i ambitne zadania. Przewiduje się możliwość otwarcia dalszych punktów konsultacyjnych.

4. Wykłady, odczyty, sympozja

a. Goście zagraniczni

Kontakty Akademii z uczelniami i profesorami zagranicznymi stają się coraz żywsze i przybierają na znaczeniu. Bieżący semestr obfitował w sposób szczególny w wizyty, które umożliwiły szerszemu gronu zainteresowanych osobiste zetknięcie się z uczonymi, należącymi częstokroć do czołowych postaci współczesnej myśli chrześcijańskiej.

24 marca przebywający w Polsce przedstawiciele organizacji *Pax Christi* poinformowali studentów o celach, jakie przyświecają ich działalności. Akcentowali konieczność kontaktów, wymiany myśli i publikacji dla umocnienia pokoju i nadawania mu coraz pełniejszych kształtów. Po spotkaniu ze studentami, goście odbyli rozmowę z rektorem Uczelni, ks. prof. dr. hab. J. Iwanickim i pracownikami naukowymi.

21 kwietnia przybył do Akademii na oficjalne zaproszenie Księdza Rektora, ks. prof. dr F. Böckle, kierownik Katedry Teologii Moralnej Uniwersytetu w Bonn. W czasie swojego czterodniowego pobytu w Warszawie wygłosił odczyt pt. *Proprium etyki chrześcijańskiej* i odbył spotkania z pracownikami Zakładu Teologii Moralnej oraz wykładowcami tego przedmiotu w polskich seminariach diecezjalnych i zakonnych.

2 maja Akademia przyjmowała ks. prof. dr. J. G. Zieglera, kierownika Katedry Teologii Moralnej Uniwersytetu J. Gutenberga w Moguncji. Ks. prof. Ziegler był również oficjalnym gościem Akademii. Temat jego wykładu brzmiał: *Czy istnieje etyka specyficznie chrześcijańska?* Na specjalistyczne dyskusje naukowe i tym razem przybyli przedstawiciele polskich zakładów teologicznych.

Obaj goście zwiedzili Warszawę, Kraków i Wrocław, byli w towarzystwie pracowników Zakładu Teologii Moralnej ATK na przedstawieniu w Operze warszawskiej. Ich obecność wzbudziła zainteresowanie przedstawicieli prasy i radia, którym udzielili wywiadów. Opuszczając Warszawę wyrazili zadowolenie ze swojego pobytu i nadzieję na podtrzymanie nawiązanych tutaj osobistych kontaktów. Ks. prof. Böckle, przewodniczący międzykonfesyjnego stowarzyszenia naukowego *Societas Ethica* zaprosił moralistów Akademii na tegoroczny, wrześniowy kongres etyków tego stowarzyszenia do Szwajcarii. Ze swej strony ks. prof. Ziegler zaprosił dwóch wykładowców Akademii: ks. prof. dr. hab. S. Grzybka, dziekana Wydziału Teologicznego oraz ks. dr. T. Sikorskiego, adiunkta na Wydziale Teologicznym z gościnnymi wykładami do Uniwersytetu w Moguncji.

4 maja prof. dr A. de Ivanka z Wiednia, specjalista w zakresie neoplatonizmu bizantyjskiego miał wykład, który zgromadził specjalistów z tej dziedziny wiedzy. Wśród uczestników spotkania był ks. doc. dr J. Klinger, prorektor ChAT oraz prof. dr hab. S. Świeżawski.

15 maja ks. prof. dr Béraudy z Instytutu Katolickiego w Paryżu wygłosił odczyt pt. *Chrzest a Eucharystia*. Spotkanie zorganizowane było przez Katedrę Liturgii. Ks. prof. Béraudy miał również zajęcia ze studentami kierunku liturgicznego.

30 maja ks. prof. dr F. Klostermann, austriacki teolog pastoralista miał wykład poświęcony zagadnieniom hierarchii i demokratyczności w Kościele. Na spotkanie przybył F. Cotron, attaché kulturalny Ambasady Austriackiej.

3 czerwca miało miejsce, w rektoracie, spotkanie profesorów Uczelni z ks. prof. dr C. Martinim, rektorem Papieskiego Instytutu Biblijnego, który przybył do Polski na kongres biblistów w Krakowie.

b. Polscy prelegenci

21 lutego gościem Akademii był ceniony literat J. Dobraczyński, który podzielił się wrażeniami ze swojej ostatniej podróży do Algerii. Szczególną uwagę poświęcił sprawom dotyczącym życia religijnego w tym kraju. Rolę gospodarza spotkania pełnił osobiście ks. rektor prof. dr hab. J. Iwanicki.

6 marca prof. dr hab. W. Sawicki wystąpił z referatem pt. *Wpływ prawa kanonicznego na prawo polskie*.

18 marca prof. dr hab. A. Klafkowski miał odczyt na Wydziale Prawa Kanonicznego, w którym omówił prawne aspekty układów między Polską a NRF

23 marca na posiedzeniu Katedry Filozofii Chrześcijańskiej s. mgr J. Twarowska wygłosiła referat pt. *O prawach zachowania w fizyce współczesnej*.

25 marca prof. dr hab. A. Wetulani na zaproszenie Wydziału Prawa Kanonicznego miał wykład pt. *U źródeł pewnej legendy*.

17 kwietnia miało miejsce spotkanie z inż. Dowbór-Muśnickim, misjonarzem w Amazonii (Brazylia).

22 maja L. Bartelski, prezes warszawskiego oddziału Z.L.P. mówił na temat *Literatura podziemna w latach 1939—1944*. Była to pierwsza wizyta autora książki *Mokotów 44* w ATK. Spotkanie to należy przy tym wpisać do najcenniejszych. Prelegent, osobiście zaangażowany na terenie Warszawy w walkę z okupantem, podał wiele nieznanych szczegółów z życia pisarza i życia literackiego w okupowanej Warszawie. Odczyt L. Bartelskiego był piękną lekcją prawdziwego patriotyzmu.

Zwyczajem lat ubiegłych w kwietniu i maju pracownicy naukowcy Wydziału Teologicznego wygłosili szereg wykładów otwartych. Temat tegorocznych wykładów, wygłaszanych w kościele WW. Świętych oraz w kościele Garnizonowym, brzmiał: *Kapłaństwo, które jest służbą*. Szczegółowy program wykładów przedstawiał się następująco: 12 i 13 kwietnia — *Po co kapłan?*, ks. prof. dr hab. J. Stępień; 19 i 20 kwietnia — *Tajemnica powołania*, ks. prof. dr hab. S. Grzybek; 26 i 27 kwietnia — *Kapłaństwo jako znak*, ks. dr hab. A. Skowronek; 3 i 4 maja — *Kapłan a biskup*, ks. doc. dr hab. T. Gogolewski; 10 i 11 maja — *Kapłan a świeccy*, doc. dr hab. A. Święcicki; 17 i 18 maja — *Kapłan wobec świata* — ks. dr J. Salij.

c. Sympozja

W dniach 14 i 15 lutego staraniem Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej odbyło się sympozjum poświęcone filozofii Boga. Obok pracowników Akademii udział w sympozjum wzięli wykładowcy Seminariów diecezjalnych i zakonnych z całej Polski. Był też obecny prof. A. Grzegorzczak z PAN. Obrady otworzył dziekan Wydziału ks. prof. dr hab. K. Kłósak. Wygłoszono następujące referaty: s. doc. dr hab. Z. J. Zdybicka *Analiza charakteru metodologicznego tomaszowych form argumentacji za istnieniem Boga, a zwłaszcza argumentacji z ruchu*; ks. doc. dr hab. E. Morawiec *Próba nowego ujęcia charakteru epistemologicznego i metodologicznego filozofii Boga*; doc. dr hab. M. Gogacz *Systemy uwarunkowania problematyki poznania istnienia Boga*; ks. doc. dr hab. M. Jaworski *Zagadnienie reinterpretacji punktu wyjścia filozoficznego poznania Boga*; ks. prof. dr hab. K. Kłósak *Propozycje modyfikacji tomaszowej argumentacji za istnieniem Boga z przyczynowości sprawczej*.

W dniu 27 marca z racji Roku Kopernikowskiego zorganizowana została sesja naukowa poświęcona w całości teologii, filozofii i świadomości religijnej wielkiego Polaka. Sesji przewodniczył doc. dr hab. P. Czartoryski z PAN. Obrady otworzył rektor Akademii ks. prof. dr hab. J. Iwanicki. Na program sesji złożyły się trzy referaty. Pierwszy z mówców, ks. doc. dr hab. L. Kuc omówił, w oparciu o List dedykacyjny skierowany przez Kopernika do papieża Pawła III, poglądy teologiczne Astronoma. Myślą przewodnią referatu doc. dra hab. M. Gogacza na temat filozofii Kopernika było stwierdzenie, że dzieło *De revolutionibus* prezentuje teorie astronomiczne wyprowadzone raczej z przesłanek filozoficznych niż z obserwacji. Ta ostatnia stanowiła zasadniczo potwierdzenie neoplatońskiej wizji świata. Ks. doc. dr hab. T. Gogolewski nakreślił sylwetkę religijną Kopernika —

wartości religijne — moralne, którymi żył i którym dawał wyraz w swych dziełach oraz w uwagach czynionych odręcznie na marginesie własnych lektur.

Z inicjatywy Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej odbyło się w dniu 10 kwietnia sympozjum antropologiczne z następującymi wystąpieniami: dr P. Bergman *Aktualne problemy paleoneurologii i jej znaczenie dla teorii antropogenezy*; o, mgr F. Rosiński *Rola Australopithecinae w ewolucji człowiekowatych (Hominidae)*; dr Z. Raichel *Zagadnienie antropologicznych rekonstrukcji części miękkich głowy kopalnych form ludzkich*; prof. dr hab. A. Godlewski *Wierzenia animistyczne u współczesnych ludów pierwotnych Afryki*.

W dniach 24 i 25 kwietnia Wydział Prawa Kanonicznego zorganizował sesję naukową kanonistów z następującymi referatami: ks. prof. dr J. Beger *Rady kapłańskie i duszpasterskie oraz Spodziewane zmiany w prawie zakonnym*; ks. prof. dr R. Metz z Uniwersytetu strasburskiego, *Zasada pomocniczości w działalności Kościoła*.

26 kwietnia odbyło się posiedzenie Komisji bibliograficznej ATK, która współdziałała z Komisją Główną mającą swą siedzibę w Uniwersytecie w Strasburgu. W posiedzeniu wziął udział ks. prof. R. Metz, przewodniczący Komisji Głównej.

8 maja miało miejsce sympozjum poświęcone zagadnieniu przygodności we współczesnej filozofii. Referaty wygłosili: ks. dr R. Forycki *Teorie przygodności we współczesnym tomizmie*; ks. doc. dr hab. B. Dembowski *Analiza przygodności Frederica Sontage profesora filozofii w Pomonc College w Kalifornii*, ks. prof. dr hab. K. Kłósak *Próby argumentacji za realnością aspektu przygodności*; ks. bp B. Bejze *Problem przygodności rzeczy a teoria różnicy realnej między istotą a istnieniem*.

Dzień 23 maja zgromadził w gmachu Akademii specjalistów z zakresu sztuki kościelnej, którzy przybyli z całej Polski na sympozjum poświęcone zagadnieniu wyposażenia wnętrza kościołów. Organizatorem sympozjum była Katedra Sztuki Kościelnej, której kierownikiem jest ks. prof. dr hab. J. S. Pasierb. W programie dnia znalazły się następujące wystąpienia: doc. dr arch. M. Twarowskiego *Zależności wyrazu plastycznego kompozycji sakralnych od ich funkcji i potrzeb wiernych*; prof. B. Urbanowicza z Akademii Sztuk Pięknych, *Klimat wizualny wnętrza kościelnego*; dwugłosy ks. prof. J. S. Pasierba i doc. M. Twarowskiego na temat usytuowania i kompozycji ołtarza i tabernaculum oraz dr A. Lufta i doc. M. Twarowskiego, którzy przedstawili sprawę usytuowania konfesjonału.

Tak więc obok zagadnień teoretycznych nakreślonych w dwóch pierwszych referatach rozpatrywano równorzędnie kwestie prak-

tyczne. Zgodnie z kierunkiem zainteresowań Katedry współczesne potrzeby i postulaty ujmowane były na tle historycznej ewolucji poruszanych kwestii. Materiały symposium ukażą się w osobnej edycji nakładem wydawnictwa ATK.

Z okazji symposium w korytarzach Akademii otwarta była interesująca wystawa prac graficznych studentów specjalizacji sztuki kościelnej.

Specjalizacja Misjologii przy Wydziale Teologicznym, którą kieruje ks. dr hab. F. Zapłata zorganizowała w dniach 13—18 maja Tydzień Misyjny przeznaczony głównie dla osób, które zamierzają pracować na placówkach misyjnych, a także dla pozostających w Kraju, lecz zainteresowanych dziełem misyjnym Kościoła. Temat Tygodnia — *Kościół w Afryce i jego współczesne problemy* — podyktowany był aktualną potrzebą poznania życia kontynentu, na który wyjeżdża znaczna część polskich misjonarzy.

Otwarcia symposium dokonał ks. bp J. B. Gahamanyj, ordynariusz w Butare (Ruanda), który przybył do Polski z ramienia Episkopatu Ruandy i Burundii celem omówienia z Episkopatem Polski możliwości otrzymania pomocy personalnej dla szybko rozwijających się Kościołów Ruandy i Burundii.

Na całość Tygodnia złożyły się referaty i refleksje naukowców polskich uczelni i zakładów katolickich oraz misjonarzy przebywających czasowo w Kraju. Wśród tych ostatnich byli: ks. mgr Z. Kapuścik, członek Zgromadzenia Misji Afrykańskich, długoletni misjonarz w Togo i Dahomeju, s. L. Rudnicka ze Zgromadzenia Franciszkanek Misjonek Maryi, która pracuje w Syrii i Libanie oraz ks. Juros, salwatorianin, duszpasterz misyjny w Tanzanii.

Cennym uzupełnieniem Tygodnia była wystawa afrykańska przygotowana przez ośrodek misyjny OO. Werbistów w Pieniężnie.

W dniach 14—17 czerwca odbyło się symposium katechetyczne na temat: *Człowiek a przepowiadanie katechetyczne*. Wśród licznych wystąpień należy odnotować kilka zasadniczych: ks. dr T. Poręby *Historia polskiej katechezy w wieku XX*; ks. mgr S. Pawlika *Polskie publikacje katechetyczne*; ks. J. Bouvy, dyrektora *Lumen Vitae*, *Kształcenie katechetów według zasad katechezy kerygmatycznej i antropologicznej*; ks. K. Piwowarskiego *Działalność Katedry Katechetyki ATK*; ks. dr. Majewskiego *Działalność katedry Katechetyki KUL*; ks. dr. R. Murawskiego *Elementy kerygmatyczne i antropologiczne w Dyrektorium Katechetycznym Generalnym*.

5. Akademii i inne uroczystości

Dorocznym zwyczajem dzień 7 marca poświęcony był obchodom na cześć św. Tomasza z Akwinu. Główna uroczystość

zorganizowana przez ATK przy współudziale Konwentu OO Dominikanów w Warszawie odbyła się w kościele dominikańskim na Starym Mieście. Przybył na nią Metropolita warszawsko-gnieźnieński ks. kard. S. Wyszyński, Prymas Polski. Uroczystą mszę św. odprawił ks. prof. dr hab. S. Grzybek, dziekan Wydziału Teologicznego. Homilię wygłosił Ksiądz Prymas. Okolicznościowy referat pt. *Aktualności filozofii i teologii św. Tomasza w dobie posoborowej* wygłosił ks. prof. dr hab. I. Różycki.

W dniu 8 marca przybył do Akademii Metropolita warszawsko-gnieźnieński, ks. kard. S. Wyszyński, Wielki Kanclerz ATK, który spotkał się z Senatem Uczelni, pracownikami naukowymi oraz księżmi studentami mieszkającymi w konwikcie. Ksiądz Prymas odbył w rektoracie Akademii rozmowę z władzami Uczelni, w kaplicy wygłosił konferencję na temat roli i zadań kapłana we współczesnym świecie, po czym w głównej sali wykładowej odpowiedział na pytania dotyczące życia Kościoła w Polsce i polskiej myśli teologicznej.

13 kwietnia odbyło się z inicjatywy Katedry Katechetyki spotkanie z absolwentami tej specjalizacji. Inicjatywa nie tylko ciekawa, ale i godna naśladowania.

24 kwietnia w podziemiach kościoła WW. Świętych pracownicy i studenci ATK wzięli udział w dorocznej akademii pierwszomajowej. Akademię otworzył dr E. Nieznański, prezes uczelnianego oddziału Z.N.P. Referat, który dotyczył filozoficznych aspektów pracy wygłosił doc. dr hab. M. Gogacz. Obaj mówcy podkreślali fundamentalne znaczenie pracy dla kształtowania osobowości ludzkiej i człowieka w ogóle. Praca uczyłowicza, praca czynnikiem samookreślenia się człowieka — to nie tylko hasła, lecz prawdy natury ontycznej, które adekwatnie wyraża określenie: człowiek—który—pracuje. Zwrócenie uwagi na twórców teorii i filozofii pracy reprezentujących różnorodne nurty ideowe oraz uwydatnienie obiektywnych wartości ich myśli było ze strony mówców oczywiście ilustracją sygnalizowanego faktu, że praca odkrywa głębię społecznej natury człowieka i jednoczy ludzi.

6. Koła Naukowe i stowarzyszenia studenckie

Koło Naukowe Filozoficzne zorganizowało dwudniową sesję na temat roli filozofii w kulturze. Bogatą problematykę sesji ukazują choćby zagadnienia podjęte w wygłoszonych referatach: humanistyka a świat współczesny, kryzys wartości w ujęciu J. Maritaina, filozofia i kultura w średniowieczu, filozofia jako kontemplacja w ujęciu Ryszarda od św. Wiktora, filozofia jako artykulacja kultury w ujęciu E. Cassirera, kategorię nonsensu ja-

ko czynnik kulturotwórczy filozofii A. Camusa, sztuka znakiem filozofii i kultury według Witkacego, tomizm wobec współczesnej nauki.

Koło Naukowe Teologiczne odnotowuje w swoich spotkaniach referat ks. doc. dr. hab. S. Olejnika, opiekuna Koła, na temat etyki zawodowej oraz dyskusję wokół synodalnego dokumentu *O sprawiedliwości w świecie* zorganizowaną przez ks. dr. T. Sikorskiego.

Studenckie Koło Misyjne gościło w dniu 13 marca dr. J. Siedorowicza, profesora Uniwersytetu w Lusace (Zambia), który przedstawił Afrykę w oczach tubylca i przybysza oraz w dniu 17 kwietnia inż. W. Dowbora Muśnickiego, który przedstawił życie i problemy Brazylii. Ponadto Koło organizowało sesje wyjazdowe — w Niepokalanowie (21 lutego) na temat życia i działalności bł. M. Kolbe oraz w Oltarzewie (24 kwietnia) na temat postaci misjonarza księdza Turowskiego SAC.

Koło Naukowe Psychologów obok posiedzeń dyskusyjnych organizowało spotkania relaksowe w miejscach wypoczynkowych podwarszawskich. Były one praktyczną kontynuacją pracy naukowej Koła na temat napięć psychicznych i sposobów ich rozwiązania.

Koło Miłośników Filmu rozwijało swoją działalność w Dyskusyjnym Klubie Filmowym. Organizowało też spotkania z twórcami filmów (reż. Zanussim) oraz aktorami (D. Olbrychskim).

Koło Miłośników Teatru, którego kierownikiem jest ks. dr. J. Pryszmont zorganizowało interesujące spotkanie z wybitną aktorką H. Mikołajską, która przedstawiła monodram oparty o powieść T. Manna *Józef i jego bracia*.

Tadeusz Sikorski